

***Må tidligst offentliggøres, når talen er holdt
Det talte ord gælder***

Fhv. provst Viggo Jacobsen Ved mødet på Hans Helgesen-Skolen, Frederiksstad Lørdag den 25. maj 2019 kl. 14.30

Her i begyndelsen af måneden skulle jeg holde foredrag et sted i Danmark under overskriften: "Dannebrog og dets betydning for det danske mindretal i Sydslesvig!" I Danmark er man jo meget fokuserede på - ud over valgene selvfølgelig - at 2019 er det store jubilæumsår for Dannebrog. 800 år - det siger ikke så lidt.

Det var oplagt for mig at krydre ordene med rimeligt aktuelle billeder, og her følte jeg, at jeg lige så godt kunne tage tyren ved hornene og omtale den aktuelle årsmødeplakat, for tænk sig, hvis der var nogen af de tilstedeværende, som havde set plakaten og ville have spurgt, hvorfor jeg dog ikke havde den med i oversigten.

I ærlighedens navn kunne jeg ikke andet end beklage, at der end ikke var blevet plads til bare antydningen af en flagstang med et Dannebrog, som de 5 nordiske svaner flyver hen over. Tilhørerne kunne godt forstå, at det også var vigtigt for os i Sydslesvig at være med til at markere 100-års jubilæet for Foreningen Norden; men jeg fornåede et skuffelsens hjertesuk hos en del over, at der ikke bare var blevet plads til et lille bitte Dannebrog noget sted på den ellers meget smukke plakat.

Jeg har siden offentliggørelsen af årsmødeplakaten set, hvad jeg vil kalde nødløsninger undervejs, hvor den ene svane var blevet udrustet med et Dannebrog i snor omkring halsen; men den løsning hørte og hører ikke til den originale plakat, og det til trods for at Dannebrog fylder 800 år her den 15. juni. Så der ville have været al mulig god grund til at rette fokus mod det jubilæum også for os i Sydslesvig.

Min vurdering var, at kunne temaet med det glemte Dannebrog straks lægges til side, ville det være godt, for der var rigeligt af andre eksempler fra vores mindretalsliv, der bekræfter, at vi er glade for at vise flaget og bruger det flittigt i sammenhænge, hvor vi knytter bånd hovedsageligt til Danmark.

Årsmødefesterne er generelt én stor bekræftelse af, at vi er mange syd for grænsen, der lægger kræfter i at knytte bånd, og at vi er mange, som holder af de røde og hvide farver. Således også her i Frederiksstad.

Jubilæet for Dannebrog bliver sikkert nævnt i flere årsmødetaler, og I slipper heller ikke her udelukkende med det førnævnte. Dannebrog og glæden ved at vise flaget knytter bånd. Jeg synes f.eks., at det da er meget meget festligt, at der hen over jubilæumsdagen i næste måned knyttes

eller rettere genopfriskes et særligt bånd til Lund Domkirke i Skåne, idet Torsdagskoret fra Flensborg drager til domkirken for at synge ved biskop Anders Sunesens sarkofag.

Lige til genopfriskning: Anders Sunesen levede fra 1167 til 1228. Han var ærkebiskop i Lund fra 1202. Anders Sunesen var prædikant under korstogene og blev leder af missionen i de baltiske lande. Fra 1203 tilskyndede han til korstog mod esterne, der, som de hedninge de var, udgjorde en trussel, idet de med landgang i Blekinge var kommet for tæt på.

Det er også kendt, at Anders Sunesen holdt teologiske forelæsninger for missionerende præster fra Tyskland og rådede dem til mildhed mod de endnu ikke omvendte. Men Anders Sunesen kommer for alvor kommer ind i billedet gennem fortællingen om, at han var med på Valdemar 2.s store togt til Estland i 1219.

Her så det en overgang så ud til at de danske tropper skulle lide nederlag, men så bad biskoppen til Gud om dansk sejr. Det fortælles, at så længe Anders Sunesen formåede at bede med armene strakte mod himlen, så gik det godt for de danske tropper, men så snart han udmattet måtte sænke armene, så vendte forholdet sig. Det betones i fortællingen, at endda Anders Sunesens medrejsende præster støttede armene. Pludselig skete underet. Dannebrog dalede ned fra himlen som et tegn fra Gud, og tegnet skabte frygt og forvirring hos modstanderne.

Anders Sunesen greb flaget, og krigslykken vendte for alvor, og det blev til dansk sejr ved Lyndanisse. Dannebrog var blevet til en sejrsfane. Ikke for ingenting, at Valdemar 2. omtales som Valdemar Sejr.

Bl.a. for at mindes denne begivenhed, stilles der nu hvert år på Valdemarsdag, den 15. juni, et Dannebrogflag ved Anders Sunesens sarkofag. Måske umiddelbart til stor forundring for mange besøgende i Domkirken - et dansk flag i en svensk kirke - men flaget står der frem til midsommerdagen, som er Anders Sunesens dødsdag. Denne tradition begyndte den 15. juni 1969, hvor man markerede 750-årsdagen for Dannebrog.

Der er også ved den lejlighed tale om at Dannebrog knytter bånd, idet den historiske Dannebrogfane i Lund Domkirke på sin egen særlige måde knytter Skåne og Sydslesvig sammen. Og det er ikke ved siden af at tale om en historisk fane. Giverne var Den slesvigske Kvindeforening og De sydslesvigske Husmoderforeninger. Fanen er en kopi af et slesvigsk Dannebrog med det slesvigske våben, to blå løver på gul bund, i et af de røde felter. Forhistorien er, at i slaget ved Lund den 4. december 1676 deltog på dansk side et slesvigsk kompagni, hvis fane blev erobret af svenskerne og havnede på Armémuseet i Stockholm. I 1969 fremstillede så en flagfabrik i København to rekonstruktioner ud fra den erobrede og til lejligheden udlånte original. Det ene flag findes i Flensborg hos Sydslesvigsk Forening, og det andet flag kom til Lund.

Foreningerne Norden i Skåne og Sydslesvig var med til at arrangere markeringen af flagets jubilæum i Lund domkirke, og de to sydslesvigske kvindeforeninger overrakte fanen til domkirken ledsaget af et gavebrev, hvori der står: "Slesvigske kvinder stiftede denne fane til Lunds domkirke den 15. juni 1969 til ærkebiskop Anders Sunesens påmindelse på Dannebrog 750-års dag i taknemmelighed over at tilhøre Norden – korsflagenes lande".

Så jo, vi knytter bånd ud fra tradition og bevidsthed om tilhørsforhold. Og det er jo tankevækkende at Foreningen Nordens jubilæum og foreningen i sig selv betoner vigtigheden af at knytte bånd. Foreningen Norden i Danmark blev oprettet den 15. april 1919, altså meget tæt på katastrofen efter "den store krig", 1. Verdenskrig. Sammen med de tilsvarende organisationer i Sverige og Norge blev der hurtigt indledt et fælles arbejde for fredelig sameksistens og fælles politiske mål i Norden under mottoet "kendskab giver venskab".

Vi befinder os i jubilæernes tid. Jubilæer er gode som afsæt til at genopfriske eller knytte nye bånd. I år som sagt 100 år for Foreningen Norden og 800 år for Dannebrog. Verdens ældste nationale flag. Næste år 2020 - rammer vi 100-året for afstemningerne, grænsedragningen og Sønderjyllands genforening med Danmark. Og dermed også jubilæumsåret for danske organisationer i Sydslesvig, f.eks. Dansk Skoleforening og Sydslesvigsk Forening.

Når jeg taler med kolleger nord for grænsen, så kan jeg se, at det maner til eftertænksomhed, når de hører betoningen af, at vi syd for grænsen ikke kan fejre genforeningen, som de vil gøre det i DK. Flere har således antydnet, at de vil tage det særlige mindretalsperspektiv med ind i festlighederne næste år. Grænsedragningen skabte jo netop to mindretal - det danske og det tyske - ud over friserne, som var her længe før.

Når vi alligevel kan tage festtøjet på igen næste år, så hænger det sammen med, at vi kan feste for grænsen. Vi kan feste for, at der ved folkenes selvbestemmelsesret blev skabt en holdbar og fredelig grænse. Ja - holdbar har den jo heldigvis vist sig at være, og det er en velsignelse for os som bor her. Vi bør gøre os selv den tjeneste, at sætte vore forhold i perspektiv af ordene "fredelig sameksistens", "kendskab giver venskab" og "fest".

Hvor mange steder rundt om på kloden er der ikke stridigheder og krig, fordi folk med forskelligt nationalt tilhørsforhold ikke kan finde ud af at leve sammen og tværtimod frakender den anden retten til at være til. Tænk på den tilsyneladende uløselige konflikt mellem palæstinensere og israelere. Noget af det første jeg kan huske fra historieundervisning i de mindre klasser fra min skoletid er, da læreren pegede på området Israel/Palæstina og sagde: "Det område er en krudttønde!" Det er trods alt mange år siden, jeg gik i 4-5 klasse.

Men tænk herfra videre ud i Mellemøsten, ned i det afrikanske kontinent med alle de konflikter, der er der, eller på Ukraine, og der findes dem, der påstår, at der ikke skal mange gnister til, før situationen på Balkan eksploderer igen. Løsrivelsesbevægelser mange steder kan hurtigt komme til at udløse konflikter med store menneskelige omkostninger.

Set i det perspektiv er vores grænse værd at feste for, selv om det ikke blev til genforening, og selv om der er en statsgrænse og grænsekontrol, så kan vi leve i en form for genforening, som vi kan kalde samhørighed. Vi kan i dag frit knytte alle de bånd hen over grænsen, som vi føler for. Vi kan leve i venskabsbånd til Danmark og kulturelle sammenhænge der. Vi kan leve i bånd, som netop passer til min situation, min folkelige og personlige ballast, til min familiemæssige historie og de kræfter, jeg har til at lægge i disse bånd.

For mig at se er noget af det smukke, oplivende, stærke, pragtfulde og forbilledlige ved mindretallet og Sydslesvig og de bånd, vi har herfra har til dansk og nordisk kultur, at man kan være mindretalsmedlem så langt sindelaget kan bære. Vi skal ikke presses ind i en bestemt norm. Nej - man melder sig ind i diverse foreninger og opnår alt efter hvor mange foreninger, man er medlem i, en fællesmængde med andre fra mindretallet. Herfra kan vi så knytte bånd. Det er til gengæld også, hvad vi skal, hvis vi vil være et levende mindretal som ikke forvitrer i selvtilstrækkelighed. I ønskes en god årsmødeweekend.